

Segon debat – El rol de les ciutats contemporànies: espais d'intersecció

La jornada, dividida en una primera part de conferència i un debat final, va començar amb la presentació del ponent càrrec de la Judith Recio. L'arquitecta colomenca va explicar al públic els trets més destacats d'Oriol Nel·lo.

La intervenció del geògraf i professor de la Universitat Autònoma de Barcelona va tenir com a tema principal les desigualtats socials a l'Àrea Metropolitana de Barcelona¹ i es va estructurar a partir de dos grans blocs:

- Què provoca les desigualtats i per què es produeixen?
- Quins efectes poden tenir aquestes desigualtats i com podem minimitzar les possibles conseqüències negatives?

PER QUÈ SUCCEIXEN:

Oriol Nel·lo va explicar que per trobar l'origen de la problemàtica situació actual hem d'analitzar l'evolució de les desigualtats a partir d'un moment clau: el Crac del 29 i la crisi que se'n va derivar. El professor va fer un repàs històric fins al segle XXI amb les polítiques del New Deal com a punt de partida, explicant un per un els fets que han provocat un augment en les desigualtats.

Però el transcurs del temps no és l'únic factor a tenir en compte per poder entendre aquestes diferències socials. Nel·lo també va voler destacar el concepte de la segregació urbana, que fa referència a les disparitats entre els diferents sectors socials i geogràfics de la població.

Arran d'aquest concepte de segregació urbana, el professor va fer una valoració de com es situen geogràficament a l'AMB les persones en funció de la seva posició o status social i va exposar l'existència de dos grans eixos vertebradors i limitadors del territori: la carretera de Collblanc i el riu Besòs.

¹ Les ciutats de l'AMB són Montgat, Tiana, Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià del Besòs, Barcelona, L'Hospitalet de Llobregat, Esplugues, Sant Just Desvern, Sant Joan Despí, Cornellà, El Prat, Sant Boi de Llobregat, Viladecans, Gavà, Castelldefels, Begues, Torrelles de L., Sant Climent de L., Santa Coloma de Cervelló, Sant Feliu de Llobregat, Molins de Rei, Sant Vicenç dels Horts, Cervelló, La Palma de Cervelló, Corbera de L., Pallejà, Sant Andreu de la Barca, El Papiol, Castellbisbal, Sant Cugat del Vallès, Cerdanyola, Badia, Barberà, Ripollet i Montcada.

Abans de concloure amb aquest primer bloc, Nel·lo va remarcar les característiques fonamentals de la desigualtat:

- Es tracta d'un fenomen estructural
- La desigualtat té una clara dimensió metropolitana
- Afecta a tots els grups socials

EFFECTES DE LES DESIGUALTATS:

Per tal de transmetre amb claredat les conseqüències d'aquest fenomen present avui en dia a l'AMB, Nel·lo va utilitzar els següents indicadors:

- El rendiment acadèmic dels alumnes en funció de la zona de l'Àrea Metropolitana en què viuen i de la renda mitja de cadascun dels barris.
- Els recursos que cada Ajuntament disposa per afrontar les desigualtats. En relació amb aquest indicador, Nel·lo va exposar la necessitat de treballar de forma activa en polítiques locals. Projectes que, al cap i a la fi, seran la forma de combatre les desigualtats i que han de ser de caire supralocal i no concrets per cadascun dels barris que conformen un municipi.

Un cop desenvolupats aquests dos blocs, es va procedir a l'inici d'un debat centrat en el paper que avui en dia juga Santa Coloma de Gramenet dins l'AMB. Aquesta segona part de la jornada va comptar amb la participació del propi Oriol Nel·lo i d'alguns dels oients presents a l'acte.

DEBAT:

Aquestes són les qüestions i reflexions, juntament amb les corresponents respostes de Nel·lo, que es van plantejar durant el debat:

- **Fins a on pot arribar un municipi com Santa Coloma amb polítiques urbanes?**

Tal i com va indicar el professor, es tracta d'una pregunta amb difícil resposta. Del que sí va declarar estar convençut Nel·lo va ser de la gran utilitat d'aquests projectes. La "Llei de Barris" es va aplicar a Barcelona a partir del 2004 i, des d'aleshores, cap dels barris que es trobava en una situació crítica ha empitjorat. Per aquest motiu, el ponent va indicar que, sota la seva opinió, hauria estat ideal que aquesta política d'utilitat recentment contrastada s'apliqués durant la dècada de 1970.

- **Milloraria la situació de Santa Coloma si s'adherís a Barcelona?** Per tal de respondre a aquesta qüestió, Nel·lo va posar l'exemple de Madrid i de l'adhesió de la trentena de municipis que l'envoltaven abans de créixer territorialment. Traslladant aquest cas a la situació de l'AMB, va explicar que a Barcelona també s'ha arribat a proposar l'adhesió de municipis com L'Hospitalet. Nel·lo destacà que tot i la manca de recursos dels que disposen aquestes localitats en comparació a la capital catalana, la majoria d'Ajuntaments han acabat preferint que aquests municipis es mantinguessin independents pel fet de "tenir veu pròpia".
- **És Santa Coloma una ciutat segregada?** Nel·lo va explicar que tota ciutat està segregada i que, en el cas de Santa Coloma, també hi ha diferències entre barris. El problema, tal i com va exposar, és que la diversitat a la ciutat no és suficientment grant per poder disposar dels recursos necessaris per pal·liar aquestes diferències a través de polítiques locals.
- **Un dels oients va manifestar la necessitat que tots els municipis en una situació similar a la de Santa Coloma haurien de començar a treballar amb una consciència global i no mirant pel seu propi i únic interès.**
- **Existeix el risc que de que les iniciatives d'innovació social s'utilitzin només pel sector de la població benestant?** Nel·lo es va mostrar totalment d'acord amb aquesta reflexió. El repte és estendre aquestes iniciatives des dels barris amb un major teixit associatiu cap als que presenten més dificultats a l'hora d'organitzar-se (els menys benestants). A més, és important tenir en compte que amb les iniciatives d'innovació no n'hi ha prou, també calen polítiques locals que sorgeixin des dels Ajuntaments. El ponent va voler remarcar que els encarregats de liderar la dinàmica i el camí de l'AMB han de ser els municipis de "l'extraradi" i no Barcelona.
- **Tenim mecanismes per frenar les desigualtats tot i la seva condició estructural?** La resposta a aquesta qüestió va ser clara: sí, un exemple és el sistema sanitari, que és molt bo. Tot i això, amb "l'estat del benestar" no és suficient, ja que també calen polítiques urbanes.

- **No es podria buscar alguna manera institucional de distribuir la riquesa que genera Barcelona entre els municipis que l'envolten? No cal una institució superior a Barcelona que s'encarregui de fer aquesta redistribució?** Aquesta darrera qüestió va ser resposta per altres oients presents a la sala. Una de les intervencions va recordar la importància d'oferir-li, com a localitat col·laboradora, quelcom positiu a canvi a Barcelona en el cas que aquesta hipotètica situació de redistribució es produís. Un altre participant va destacar que es tracta d'una possibilitat complexa pel fet d'entendre'ns amb Barcelona ciutat, ja que per a Santa Coloma serà més senzill coordinar-nos amb ciutats amb una realitat similar a la nostra, com L'Hospitalet).